

סוכה יא: -יב

משה שווערד

1. ספר ויקרא פרק כג

(מב) **בַּסֹּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֹּכֶת:**
(מג) **לְמַעַן יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֹּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְדוֹד אֲלֵיכֶם:**

2. טור אורח חיים סימן תרכה

בסוכות תשבו שבעת ימים וגו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם וגו' **תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים** וכן הרבה מצות לפי שהוא דבר שראינו בעינינו ובאזנינו שמענו ואין אדם יכול להכחישנו והיא המורה על אמיתת מציאות הבורא יתעלה שהוא ברא הכל לרצונו והוא אשר לו הכח והממשלה והיכולת בעליונים ובתחתונים לעשות בהן כרצונו ואין מי שיאמר לו מה תעשה כאשר עשה עמנו בהוציא אותנו מארץ מצרים באותות ובמופתים **והסוכות שאומר הכתוב שהושיבנו בהם הם ענני כבודו שהקיפן בהם לבל יכה בהם שרב ושמש ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות כדי שנוכח נפלאותינו ונוראותיו** ואע"פ שיצאנו ממצרים בחדש ניסן לא צונו לעשות סוכה באותו הזמן לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל ולא היתה ניכרת עשייתנו בהם שהם במצות הבורא יתברך ולכן צוה אותנו שנעשה בחדש השביעי שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מסוכתו ולישב בביתו ואנחנו יוצאין מן הבית לישב בסוכה **בזה יראה לכל שמצות המלך היא עלינו לעשותה**

3. ספר קול אליהו על ויקרא פרק כג פסוק מג

למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים וגו' (שם כג. מג) **הנה רבים מקשים למה אנחנו עושים סוכות בתשרי כיון שהוא נגד היקף ענני כבוד היה ראוי לעשותו בניסן כי בניסן היה תחילת היקף עננים**, אמנם י"ל לפי שכשעשו את העגל נסתלקו העננים ואז לא חזרו עד שהתחילו לעשות המשכן, ומשה ירד ביום הכפורים וממחרת יום הכפורים ויקהל משה וצוה על מלאכת המשכן, וזה היה בי"א בתשרי, וכתוב (שמות לו. ג.) והעם הביאו עוד נדבה בבוקר בבוקר עוד ב' ימים, הרי י"ג בתשרי, ובי"ד בתשרי נטלו כל חכם לב ממשא את הזהב במנין ומשקל, ובחמשה עשר התחילו לעשות, ואז חזרו הענני כבוד ולכך אנו עושים סוכות בט"ו בתשרי.

4. ספר טורי זהב על או"ח - סימן תרכה

כתב הטור ... דאיתא פלוגתא בפ"ק דסוכה ר"ע ס"ל סוכות ממש קאמר קרא שהושיבם הקב"ה בשעת יציאת ור"א ס"ל ענני כבוד הקיפם ונראה דיש חילוק בפירוש הפסוק **ביניהם דלר"ע אין רבותא באותן הסוכות א"כ מה זכרון יהיה בדבר אלא ודאי הזכרון שאז יצאנו ממצרים ונמצא עיקר תכלית סוכה שלנו לזכור י"מ אבל לר"א הוה הזכירה על נס אחר דהיינו הקפת ענני כבוד אלא שתלה הכתוב המצוה בי"מ כמו שאר מצות כגון מצות ציצית שיש בה י"מ וזה פשוט שאין גוף מצות ציצית להזכיר י"מ אלא שהכתוב יחס המצוה אחר י"מ ורבינו רוצה לסתום כר"א ...**

5. ב"ח אורח חיים סימן תרכה

א בסכת תשבו וגו' תלה הכתוב וכו'. איכא למידק בדברי רבינו שאין זה מדרכו בחיבורו זה לבאר הכונה לשום מקרא שבתורה כי לא בא רק לפסוק הוראה או להורות מנהג ופה האריך לבאר ולדרוש המקרא דבסכת תשבו ויראה לי לומר בזה שסובר דכיון דכתיב למען ידעו וגו' לא קיים המצוה כתיקונה אם לא ידע כוונת מצות הסוכה כפי פשטה ולכן ביאר לפי הפשט דעיקר הכוונה ביישיבת הסוכה שיזכור יציאת מצרים וזה הטעם בעצמו לרבינו ז"ל במה שכתב בהלכות ציצית בסימן ח' (עמ' כה) ויכוין בהתעטפו שצונו המקום וכו' וכן בהלכות תפלין בסימן כ"ה (עמ' עא) כתב ויכוין בהנחתם שצונו המקום להניח וכו' כדי וכו' מה שלא עשה כן בשאר הלכות כי לא כתב שיכוין שום כוונה בעשיית המצוה מפני כי המקיים המצוה כדינה יוצא בה אף על פי שלא היתה לו שום כוונה אבל בעצירת שכתוב בהן (במדבר טו מ) למען תזכרו וגו' וכן בתפלין כתוב (שמות יג ט) למען תהיה תורת יי' בפניך שפשוטו הוא שהתפלין הם אות וזכרון כדי שיהא תורת ה' שגור בפינו כי ביד חזקה הוצאך יראה שלא קיים המצוה כתיקונה אם לא יכוין אותה הכוונה ולכן כתב בהלכות אלו ויכוין וכו' וכן גבי סוכה שכתוב למען ידעו וגו' משמע ליה גם כן שצריך שיכוין בשעת ישיבת הסוכה הטעם המכוון במצוה:

6. ב"ח אורח חיים סימן תרכה

על כן יראה לי לומר דעיקר כוונת רבינו לבאר דפשט המקרא הוא שהכוונה במצות סוכה היא לזכור יציאת מצרים אבל אין פירוש המקרא שהכוונה במצות סוכה היא למען ידעו כי בסוכות הושבתי את בני ישראל לבד כי בזה מקיים המצוה כתיקונה ומה שאמר הכתוב בהוציא אותם מארץ מצרים לא קאי אלמען ידעו אלא התורה הודיענו שהושבה של בני ישראל בסוכות היה באותו הזמן אבל קיום המצוה היא בידיעת ההושבה בסוכות לבד שזה אינו אלא עיקר הפירוש שידעו כי ההושבה היתה בסוכות בהוציא אותם מארץ מצרים וזהו שכתב תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים וכן הרבה מצות כלומר דמשאר הרבה מצות שתלאם ביציאת מצרים יש ללמוד שגם מצות סוכה תלאה ביציאת מצרים ושזהו עיקר הידיעה כמו שאמר למען ידעו ואמר טעם

לזה לפי שהוא דבר שראינו בעינינו וכו' פירוש שאם היה עיקר הכוונה בלמען ידעו שההושבה היתה בסוכות לבד אם כן לא היה בזה רק זכירת החסד שעשה עמהם במדבר ובדאי דהוה קשה דכמה מעלות טובות למקום עלינו שהאכילנו את המן ונתן לנו הבאר ושאר חסדים ולמה צוה יותר במצות סוכה לזכור החסד של ההושבה בסוכות יותר משאר חסדים אבל אם עיקר הכוונה לזכור יציאת מצרים שפיר שכן הרבה מצות נצטוו זכר ליציאת מצרים לפי שהוא דבר שראינו בעינינו וכו' הוא המורה על אמיתת מציאות הבורא וכו' ואם כן משאר הרבה מצות יש ללמוד שגם במצות סוכה היתה הכוונה בלמען ידעו על הידיעה של יציאת מצרים....

7. משנה ברורה סימן תרכה

וכתבו האחרונים שיכוין בישיבתה שצונו הקב"ה לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים וגם זכר לענני כבוד שהקיפן אז עלינו להגן עלינו מן השרב והשמש. וכל זה לצאת ידי המצוה כתקונה הא דיעבד יוצא כל שכוין לצאת לבד [פמ"ג]:

8. ספר פסקי תשובות

פסקי	סימן תרכה – הלכות סוכה	תשובות	שז
ותירץ הב"ח שהכא דברי רבי אליעזר עיקר כי כן תירגם אונקלוס (ויקרא כ"ג מ"ג) "ארי במטלת עננין אותיבת", כי רק לטעם זה שייך לעשות זכר על כך משא"כ לטעם של סוכות ממש עשו להם, וכן סתמו רש"י והרמב"ן (שם) כפי דברי רבי אליעזר.	ורא שמים יוצא ידי שניהם ויכוין ב' הכוונות הנ"ל, כי אל"ו ואלו דברי אלהים חיים.	לכוין כוונת המצוה כליל א' דסוכות וכשאר ימי החג	
אמנם הרשב"ם (שם) מבאר ענין חג הסוכות עפ"י טעמו של רבי עקיבא, ח"ל: "חג הסוכות בשעת האסיף אשר מלאו הגרנות בר והיקבים תירוש ויצהר וצוה הכתוב לישב בסוכות לזכרון כי במדבר ישבו באהלים ולא היה להם קרקע ולא דגן תירוש ויצהר וכו' ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתים מלאים כל טוב ואל תאמרו בלבבכם כחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה" וכו', ובפמ"ג (מ"ו סי' זה) מביא דברי רשב"ם אלו ומסכים לדבריו כי כוונתו דרבי עקיבא פסקינן.	זה וריש סי' ח' שאם כי בכל המצוות שחובתן מן התורה החובה לכוין לפני קיום המצוה שרצונו לקיים מצוות ה' שציונו לקיים מצוה זו (עיין שו"ע סי' ס' ומ"ב שם) אבל אין חובה לכוין טעמי המצוה, מכל מקום שונה מצוות סוכה ⁵ שהתורה כתבה את טעם המצוה 'למען ידעו דורותיכם' וכו' ולכן חובה לכוין בשעת קיום המצוה גם טעם המצוה, ובבכורי יעקב (סק"ג) הסכים לדברי הב"ח והוסיף "ואם לא		
ונפק"ם מכל הנ"ל להלכה לענין הכוונה בעת קיום המצוה שלכמה מן הפוסקים בסוכה כוונת המצוה היא לעיכובא (כדלהלן אות ב').			

תרכה – 1. לבוש סי' זה, ועיין בבכ"י בשם תורת כהנים שהגירסא ההפך ר"א סוכות ממש וריע ענני כבוד. 2. פמ"ג שם, ועייש שמביא פלוגתת הביח' החט"ו בהסבר מחלוקתם של ר"א וריע. 3. אפ"ל, דהנה מפורש בתורה שהיה ענני כבוד, אלא הוצרכו לסוכות ממש לאלו שהענין פולטם וכובים ומצורעים וטמאים לנפש אדם וכו' שהיו חוץ למחנה (עיין דרשות חתי"ס דרשה נ"ג), [כמריכ' בכל הפירושים יש ב' דרשות במצוות סוכה יש אשר זיכו לבבם וטהרו גופם ורעיונם בימי הרחמים והרצון שקודם לחג הסוכות ואצלם סוכה הוא בחינת ענני כבוד, בצל השכינה הק', וכלשון הוה"ק צילא דמדימנטא, ויש אשר לא רחצו והסירו רוע מעלליהם ולא זיכו נפשם בימי הרחמים, ואצלם בחינת סוכות ממש להצילת מורם וממטר ושרב, בחינת הליכה לגלות חוץ למחנה, וכלשון היהיר בבניסה לסוכה 'כצאתי מביתי חוצה יחשב כאילו הרחקתי נדחי' שעיי' מתכפר עונתם וניצלים מגזירה רעה ר"ל, ולכן נקרא סוכות כלשון רבים כי נכלל בו ב' הבחינות הנ"ל, ובהו אפשר גם לפרש פלוגתת הגמ' (סוכה כ"ח ע"ב) אי סוכה דירת קבע (בחינת ענני כבוד) בעינן או דירת ארעי (בחינת גלות), ולהלכה נקטינן (בסי' תרל"ט) שיעשה אדם סוכתו קבע וביתו ארעי בו ימי סוכות, כי בטוחים אנו שיצא לאור משפטינו בחסד ורחמים וראויים אנו לישוב בסוכה בחינת ענני כבוד, צילא דמדימנטא, המרמז על דירת קבע. 4. והוא לטעם דריע שסוכות ממש

כיון טעם המצוה אפילו כדיעבד לא יצא, ולכן אם אכל בלילה ראשונה בסוכה בלא פוחזה זו יש להחמיר ולאכול שוב כזית בכוחה, ויזהר כל אחד ללמד ולספר לבניו ולבני ביתו בלילה ראשונה כונת מצות סוכה וכו' וכן פסק כשיטה זו בס"ד דרך פיקודין (להגה"ק בעל בני יששכר זי"ע).

ולכן, אם כי אין לנו אלא הכרעת המשנ"ב עפ"י גדולי הפוסקים שבדיעבד יצא כל שכיון לצאת בלבד, מ"מ בודאי ראוי לכל אדם לצאת ידי כל השיטות במצוה חביבה זו ולדקדק מאד לכיון טעמי המצוה כפי המבואר לעיל אות א' [ובשאר ד' ימי החג, אע"פ שאם לא כיון בעת ישיבתו בסוכה לצאת ידי חובת המצוה שציונו השי"ת (לשאר פוסקים) או טעמי המצוה (לבי"ח ובכור"י) לא⁸ חשיב כעובר על עשה ובאוכל או יושן חוץ לסוכה, מכל מקום אינו נחשב כקיים מצות עשה ד'בסוכות תשבו שבעת ימים', והרי הוא כאדם שאינו לובש בגד של ד' כנפות מצויצות כהלכתן שלא עבר עבירה

אך גם לא קיים מצות ציצית, ולכן ראוי לכל אדם בכל עת שנכנס לסוכה ונתחייב לברך לישב בסוכה שיכוין שברצונו לצאת ידי חובת מצות עשה בסוכות תשבו שבעת ימים כאשר ציונו הבורא ית"ש (וכמבואר נכון לכיון גם את טעמי המצוה לצאת שיטת הבי"ח ובכור"י ודעימיה).

מצוה לפרוץ בעשיית הסוכה, וזמן קשייתה

ג. מ"ב סק"ב: ומי שאינו מדקדק (להתחיל בבניית הסוכה מיד במוצאי יו"ט) עכ"פ ביום המתרת אחר יציאה מביהכ"נ יתחיל ויגמור כולה אם אפשר. ואם אינו מספיק לעשות בהידור וכראוי, מוטב¹⁰ שלא למהר לעשותה ביום אחד, יש¹¹ לכל אדם להשתדל להניח בעצמו את כל הסכך, ואם אי אפשר לו מאיזה סיבה יסכך¹² מעט והשאר יעשה ע"י שליח ויאמר לו אתה שלוחי לסכך סוכה זו לשם¹³ מצות סוכה, ומנהג צדיקים¹⁴ להקפיד למרות חולשתם וטרדתם

ח, וע"ע בהערה דלהלן. 6. בהקדמה א' אות ה', וכשיטת הבי"ח פסקו גם במועד לכל חי סי' כ' ושרית בית יצחק ירד ח"ב סי' קס"ח. 7. ועיין בדרך פיקודין שם שלכן לא מצונו בטור ושריע שהעתיקו את טעמי המצוה אלא בג' מצוות אלו, ציצית (סי' ח' סעי' ח'), תפילין (סי' כ"ה סעי' ה') וסוכה (בסי' זה), לרמז לנו ענין זה שיש לכוין במצוות אלו טעמי המצוה גם עפ"י ההלכה הפסוקה. 8. מנחת חינוך מצוה שכ"ה. 9. בן איש חי פ' האוונט, ועיין בס' מנחת שלמה סי' א' שעפ"י דברי הביה"ל סי' ס' סעי' ד' (ד"ה ו"א שצריכות) עולה לדינא דלא כהמניח אלא שעובר ממש על המיע כשיש חסרון כוונה במצוה וכל האוכל בו ימי החג ללא כוונה לקיים המצוה הרי הוא כאוכל חוץ לסוכה, ועיי"ש שמאריך בזה ומטיק ודדובר צריך הברע לדינא, וע"ע מועדים חמנים ח"א סי' פ"ה, ולכן לב מי לא יחרד דאולי בחסרון כוונה עובר על מיע ובאוכל יושן חוץ לסוכה, [תבן להתרגל תמיד בעת הכניסה לסוכה באופן שהיכים לברך לישב בסוכה לומר הטטח המובא במחזוריים לפני קידוש דליל א' הריני מוכן ומזומן לקיים מיע וכו'. 10. מט"א סי' תרכ"ד סעי' ט"ז. 11. כה"ח סק"א כי מצוה בו יותר מבשלוחו, ועיין לעיל סי'

9 ספר הסוכה השלם

תפ ספר הסוכה השלם

עולם הזה דירת עראי בסוכה. ואחרי אשר התנפלו נגד בני עליין מריה עד יוהב"פ הירושים הרחמים והסליחות לכפר הפשע וכו', על כן ציונו יוצרנו תיקף אחר יוהב"פ להשתדל במצות סוכה.

(שמחת הרגל - חג הסוכות לשנת א')

ג. טעם למה נקטו הפוסקים הלכה כרבי אליעזר דסוכה זכר לעגני כבוד, ולא כרבי עקיבא דסוכות ממש עשו להם

איתא בברייתא סוכה (יא, ב) על הפסוק 'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל' וגו' - 'עגני כבוד היו, דברי רבי אליעזר, רבי עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם'.

והנה לפי מאי דקיי"ל בכל מקום שנחלקו רבי אליעזר ורבי עקיבא הלכה כרבי עקיבא, אי"כ למה נקטו הפוסקים טורו ושלחן ערוך (א"ח סי' תרכ"ה) וכן ברש"י על התורה (ויקרא כג, מג) דטעם מצות סוכה זכר לעגני כבוד, ולא כתבו כרבי עקיבא דסוכות ממש עשו במדבר?

הוכחה מתרגום אונקלוס

חיל הבי"ח (א"ח, תרכ"ה): "אבל לר' אליעזר וכו' דבריו עיקר, דכן תרגם אונקלוס: "א"ר במטלת עגנין אותיבת".

הוכחה ממשמעות הכתוב - כי בסוכות "הושבת"

הרא"ם (בפירושו לתורה פ' אמור שם) כתב להוכיח ממשמעות לשון הכתוב: כי בסוכות הושבתי שזה מורה על פועל אלקי ולא על פועל אנושי והיינו עגני כבוד. שאם מדובר בסוכות ממש שעשו במדבר, היה לו לומר כי בסוכות ישבו עיי"ש.

הוכחה ממשמעות הכתוב - בסוכות (בתפתח הידיעה)

אולם הקרבן אהרן (שם) דחה ראייה זו, כי אדרבה מהפסוק משמע שרק ההושבה מיוחדת להקבי"ה ולא עשיית הסוכה, ולכך פירש, שההכרח לפרש שעגני כבוד היו ממה שאמר הכתוב בסוכות בפתח הידיעה והם עגני הכבוד שהיו יודעים כבר.

אוצר ההגדה / שער ג: טעמים

בספר בית השואבה (סי' א) כתב שההוכחה העיקרית היא על פי דברי המכילתא בפ' בשלה (שמות יג, כ): "ויסעו מסוכות - רבי עקיבא אומר: אין סוכת אלא עגני כבוד. שאמר (ישעיה ד, ה): וברא ה' על כל מכן הר ציון וגו' ענין יומם וגו' כי על כל כבוד חופה, וסוכה תהיה לצל יומם מחורב".

דרי שעיקר הלימוד, אינו ממשמעות המקרא בתורה, אלא מההשוואה שכ"כ רבי הגבאי ישעיהו שהסוכות הן עגני הכבוד.

אכן יש שמפקפק בזה איך אפשר להכריע במחלוקת תנאים מתוך משמעות הכתוב בלבד - ראה ביכורי יעקב (תרכ"ה סי' ב) משי"כ לפקפק במשמעות מהכתוב.

בתורת כהנים הגירסא להיפך

בבכורי יעקב (שם) כתב: כי בתורת כהנים (כג, מג) הגירסא להיפך: "ר' אליעזר אומר סוכות ממש היו, רבי עקיבא אומר סוכות עגני כבוד היו". נמצא שרש"י והפוסקים סמכו על גירסת התרי"ב, שלפי זה החלכה כרבי עקיבא.

למ"ד סוכות ממש - מהו ענין הידיעה לדורות

יש לתמוה, וכי מה החידוש שבדבר שישראל בסוכות פשוטות, עד כדי כך, שאמרה התורה על זה: "למען ידעו דורותיכם?"

לזכרון, שמתחילה לא היו בתים לשבח, והכל ניתן מה'

הרש"ם על התורה, (אמור כג, מג) ביאר בזה: "למען ידעו הדורותיכם. פשוטו כרברי האומרים במסכת סוכה - סוכה ממש.

זה טעמו של דבר: חג הסוכות תעשה לך באספך גורגן ומויקך. באספך את תבואת הארץ, ובתיכם מלאים כל טוב דגן תירוש ויצהר, למען תזכרו כי בסוכות הושבתי את בני ישראל במדבר ארבעים שנה, בלא יישוב ובלא נחלה, ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתים מלאים כל טוב, ואל תאמרו בלבבכם כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה וכו'. ולכך יוצאים מבתיים מלאים כל טוב כומן אסיפה,

תפ ספר הסוכה השלם

זכרון נס ההושבה בסוכות במדבר לבד, אלא לזכרון יציאת מצרים ושאר נפלאותיו ונוראותיו שעשה עמם להגין עליהם ביציאת מצרים וכו'. חזרון זה יגיע לאדם ע"י ישיבת סוכה שצילתה מרובה מחמתה, זכר לעגני כבוד שהגינו עליהם בכל מקום מפני החמה והשרב, ומזה יגיע לזכרון שאר נפלאותיו ונוראותיו אשר עשה להגין עלינו ביציאת מצרים. הדבר ידוע שהאחד שלמטה לא היה להגין מפני החמה, כי אם להגן על הגבוה. ואין מזה זכרון לשאר הגנות אשר הגין עלינו ביציאת מצרים.

זכר לעגני העליון - כי רק הוא סוכך על כל אחד

הפרי מגדים (א"א סי' תרכ"ה) כתב ליישב, כי היקף עגני הכבוד לא היה לכל אחד ואחד בנפרד אלא כל ישראל ביחד היו בסוכה אחת. ולכך כאשר מצות הסוכה נאמרה לכל יחיד ויחיד, לא נצטוו לעשות היקף של ארבע דפנות.

ה. טעם למה אין אנו עושים זכר גם למן ולבאר

עיקר הכוונה לזכור יציאת מצרים

עמד בזה הבי"ח (שם) ח"ל: "שאם היה עיקר הכוונה בלמען ידעו שההושבה היה בסוכות לבד, אי"כ לא היה בזה רק זכירת החסד שעשה עמם במדבר, ובראי דהוה קשה דכמה מעלות טובות למקום עלינו, שהאכילנו את המן ונתן לנו הבאר ושאר חסדים, ולמה צויה יותר במצות סוכה לזכור החסד של הושבה בסוכות יותר משאר חסדים, אבל אם עיקר הכוונה לזכור יציאת מצרים, אתי שפיר שכן הרבה מצות נצטוו זכר ליציאת מצרים", עכ"ל (תעין בטי"ו שם משי"כ בזה).

עגני כבוד - נס מיוחד

המב"ט בספרו "בית אלקים" (שער היסודות, פרק לו) כתב לבאר בטעם הדבר למה אין עושים זכר גם למן ובאר. והוה תוכן דבריו: אע"פ שהמן והבאר היו נסים מפורסמים, מ"מ היו הכרחיים שאי

הענינים בכלל נחשבים למעלה

ותירץ המהר"ל מפראג (בספרו "גור אריה" שם) ח"ל: "הענין שהיה מן השמים, בין שהיה למעלה, בין שהיה מן הצד, הכל הוא נחשב למעלה, כמו השמים אשר הם על האדם, ואע"ג שהשמים הם תחת האדם, הם על האדם. שאין האדם על השמים, וכן בענין עצמו שהוא בא מלמעלה ממש פאות העולם נחשב הכל עליהם".

יצילתה מרובה מחמתה - מהווה זכר לכל

הבי"ח (סי' תרכ"ה) כתב לתרץ עפ"י משי"כ (שם) שמצות סוכה אינה

<p>תפ ספר הסוכה השלם</p> <p>אפשר בלעדיהם, משא"כ ענני הכבוד שלא היו הכרחיים, לכן נקבע זכר לזה, להודיע שאף דובר שאין בו הכרח, עשה עמהם הקב"ה נס ופלא (וכן כתב החיד"א, בספרו ראש דוד, פ' אמור בשם מו"ה חיים כפוסו ז"ל).</p> <p>בלחם ובמים, אין הנס ניכר</p> <p>טעם אחר במכ"ט שם: בישיבת הסוכה יש רמז לענני הכבוד, אך באכילת לחם זכר למן או בשתיית מים זכר לבאר – לא יהיה הנס ניכר. שכן גם בכל ימות השנה אוכלים לחם ושותים מים.</p> <p>המן והבאר ניתנו ע"י תלוות ותרעמות</p> <p>טעם אחר לדבר, מביא החיד"א בספרו ראש דוד (עה"ת פ' אמור) בשם מו"ה ישועה זיין: המן והבאר ניתן להם ע"י תלוותם ותרעמותם לפיכך לא ניתן להם מצוה לדורות זכר למן ובאר.</p>	<p>משא"כ ענני הכבוד ניתן להם ללא תלוות ותרעמות ובלי בקשה מוקדמת, רק בטובו וחסדו הגדול יתברך שמו, לפיכך עושים זכר לדבר ע"י מצות הסוכה.</p> <p>זכר למן ולבאר מתקיים בסעודה החג</p> <p>עוד כתב שם החיד"א בשם ספר צמח דוד: כמו שהמן היו בו כל טעמי המאכלים, כך הבאר היו בה כל טעמי המשקים, וכאשר אנו אוכלים בסעודת החג מיני מערנים ושותים מיני ממתקים, אנו עושים בזה זכר גם למן ובאר.</p> <p>ענני הכבוד היו מיוחדים לישראל</p> <p>טעם אחר בחיד"א שם: נס ענני הכבוד מיוחד היה לישראל ולא לערב רב. ואילו נס המן והבאר היה גם בשביל הערב רב.</p> <p>בספר בני יששכר (חוש תשרי, מאמר י) מבאר בזה את הכתוב: 'למען ידעו הדורות כי כבוד השבתי את בני ישראל' כלומר בני ישראל דוקא, למעט ערב רב. כי ענני הכבוד נבנתה תפארת ישראל.</p>
--	---

10. דרשות חת"ס | ח"א כט

בילקוט [יש"כ רוח תל"ו] לקדוש ה' נכבד זה יח"כ וכבודו זה יח"כ ראשון של סוכות ונעשה דרכיך זה חשינו. ול"ע נה. ענין ליי"ץ אי וחשינו של סוכות נפי עשאר י"ץ. וי"ל דלריך להצין ונה ענין חג הסוכה לזכר עכ"י כצד ציונים וצונן הלו דוקא, הלא ה"י עכ"י כצד צבל תקנה וי' שנים, ועוד קשיא וי"ץ לא כעשה זכר לנן ולצאר וני"ץ עכ"י כצוד. אצל כדאח לע"ד עיקר קנחת החג היא כל יום קליחה של יח"כ וכנו שאננו צנדרש [ויק"ר אנוח] שהופסין די וני"ס צידס כנוי קחחר ונולחמה וכלח שהפס כידון ללות כ"לוח, והנה הלא"ה הצורה שזכינו ציה"כ ליום קליחה כלע"ד כי החוטאים צעגל פלטס עכ"י הכצוד וכשנפלק להם ציה"כ וירד נוסה נחרת יח"כ ולוה על כדצת הנושכן לכפר על העגל והם הצילו אליו כדצה צצוקר צצוקר עד ליל שצת שהעצירו קול צנחנה והיא היתה ליל אי של סוכות לפנו"ש חוקי צצ"ק [פ"צ ע"ל ד"ה כדי וכו'] שירד נוסה ציוס צי נחרת יח"כ, ולו כשנגמרה כדצת הנושכן כגמרה קליחת יח"כ וקלט העכן לוהן שכצר פלגי

ויע"כ יושעים צקוכה זכר לענני כצוד שקלטס ושהוא קינון על קליחת יח"כ, והיינו לקדוש ה' נכבד זה יח"כ וכבודו ליה"כ הלו ע"י י"ץ אי של סוכות כני"ל והלא חלמרי עיקר י"ע הוא חלוכז ולח הסוכה קני"ל נעשות דרכיך זה חשינו קעטור ונלוכז וחי"צ צקוכה וק"ל. וע"י לקון ציי"ץ של סוכות ח"י"ה:

11. ספר גר ישראל

באספן מרגנ ומיקנן פריה סה, ים הפסולת גורן ויקב (סוכה יב) ויש לדעת למה נשתנה מצות סוכה מכל המצוות, שאצל כולן חייבו אותנו שיהיה דוקא מן המובחר וההדור שבהם, טלית נאה אתרוג נאה וכדו ואילו כאן דוקא מן הפסולת? ונראה שהרמז בזה, כי כידוע עבודתינו ברה"י יוה"כ ועשרית הוא בבחי' יראה מחמת אימת יום הדין, אבל סוכות זמן שמחתנו עבודתנו היא בבחי' אהבה, ומהו עבודת האדם בימי הדין? הרי הוא משליך את הפסולת שנמצא ברשותו והיינו המעשים הלא טובים ומתחרט עליהם וחוזר בתשובה, אבל מכיון שאין זה נעשה אלא מתוך יראה, בכוחו לעשות מדונות לשגגת (יומא פו) אבל לא לעשותן לזכיות, ולכן כשמגיע חג הסוכות שאז זוכין לעשות תשובה מאהבה, שמהפך אותן לזכיות (יומא שם) בא הצי"ץ ברמז בדבריהם ז"ל שיקח מן הפסולת שבידו, שעזיץ הם כשגגת יעלם לבחי' סוכה, לעשות תשובה מאהבה ומחמת לזכיות (גר ישראל)

12. גליוני מנחת חן

גמ' אניצי פשתן. לפירש"י הוא מטמא בנגעים, אבל רוב ראשונים חולקים דלא מטמא בנגעים.

- (א) לפי תוס' הואיל וקרוב לטומאה, לכן גזרו בהם. (ב) וי"א דעלולים הם לקבל טומאה, אם ימלא בהם כרים וכסתות (מאירי). (ג) וי"א דהואיל ונעשה בהם "עיבוד רב" נשתנו ויצאו מכלל "פסולת גורן ויקב" (רמב"ם ר"ן, ריטב"א). (ד) וי"א שאסורים משום גזירת אוצר, שהרי הם עשויין חבילות חבילות, (פסקי רי"ד).

13. שערים מצויינים בהלכה

קשורין הן. / ונראה דיש לחלק דבחבילה מקובצים כל הקנים ביחד שלא בסדר ומקובץ גם בעביו, משא"כ מחצלת שמונחים בסדר אחד בצד חבירו ואינו נראה כחבילה, ולא נכנסה בכלל הגזירה דשמא יניחנה על סוכתו כדי לייבשה, שאסור מה"ת. ונראה לי דזהו נמי כוונת הריטב"א לקמן (יג: ד"ה דרש מרימר) שכתב בזה"ל, "ושמעין שמותר לסכך בקנים הסדורים זה בזה, כיון שלא נעשה לטלטלו בהם אע"פ שראוי לטלטלם כולם כאחד כו". שוב מצאתי בשלטי גבורים דהחבילות אוגדים אותם כדי שלא יהא צריך לטלטלם אחד אחד, ולא נעשו כן כדי להתקיים כן, אבל הצריפים שאוגדים אותן להתקיים מלאכתן אין בהם משום אגוד, והרי הן דומים למחצלאות העשויות לסיכוך, שאע"פ שהן ארוגין ואגודין, אין בהן משום אגוד ומסככין בהן. ובשפת אמת נשאר בצ"ע על היתר המחצלאות, והרי כתבנו החילוק ביניהן.

חבילי קש וחבילי זודין אין מסככין בהן כו'. פרש"י כשהן קשורין. וצ"ע היאך מותר לסכך במחצלת גדולה שנעשה לצורך סיכוך כדאיתא לקמן (יט:), והלא

14. חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף יב עמוד ב

אמר רב יהודה הני שושי כו' עד כיון דסני ריחייהו שביק להו ונפיק. פ"י ופסולין מדרבנן, וכיון דמהאי טעמא הוא יש לפסול אפי' לדפנות דבהא נמי שביק להו ונפיק, אבל בהיגי לא פסלינן אלא לסכך משום דנתרי ונפלי ארישיה ואשולחניה, כנ"ל.

15. שערים מצויינים בהלכה

דף יג. כיון דסני ריחייהו שביק להו ונפיק. ✓
כתבו הרמב"ם (סוכה פ"ה ה"ב) והשר"ע (או"ח סי' תרכט סי"ד) דאין מסככין בהן לכתחלה. וכעין זה תנן במס' שבת (כד: ר"י אומר אין מדליקין בעטון מפני כבוד השבת, ובגמרא שם (כה: איתא, מ"ט מתוך שריחו רע גזירה שמא יניחנה ויצא, והולקת נר בשבת חובה, ופרש"י בשעת הסעודה. ולפ"ז הכא נמי הרי מחויב לאכול בסוכה, וע"י שריחו רע לא יאכל שם סעודתו. וכתבו הריטב"א והר"ן דכיון דהטעם משום ריח, א"כ גם הדפנות לא יעשה מהם. והא דלא איתא כן בגמרא, נראה עפ"י מה שפרש"י שהם מיני ירקות והעלים רחבים, וירקות אינם ראויים לדפנות.